

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Rekenkamerbrief DoeMee-onderzoek onderbesteding

Datum:

Kernboodschap

De Rekenkamer Wijchen heeft in 2025 deelgenomen aan het landelijke DoeMee-onderzoek van de Vereniging van Rekenkamers naar onderbesteding van gemeentelijke middelen. Aanleiding voor dit onderzoek is dat onderbesteding voor de raad onwenselijk kan zijn, omdat middelen die voor een bepaald doel zijn toegekend niet of niet tijdig worden besteed en daardoor in dat jaar niet meer voor een ander doel kunnen worden ingezet. In dit onderzoek is op hoofdlijnen onderzocht waar de onderbesteding in de periode 2017-2024 vandaan komt en hoe dit is te duiden. Uit het landelijke onderzoek en uit de gesprekken die de Rekenkamer Wijchen heeft gevoerd met de afdeling Financiën en de Auditcommissie blijkt dat onderbesteding ook in Wijchen voorkomt, maar dat de omvang daarvan relatief beperkt is. Tegelijkertijd blijkt dat de raad wel wordt geïnformeerd over financiële afwijkingen, maar niet altijd ervaart voldoende grip te hebben op de oorzaken en de sturingsmogelijkheden. De Rekenkamer geeft daarom enkele aanbevelingen mee die de raad kan betrekken bij de behandeling van de P&C-stukken.

Toelichting

Via een rekenkamerbrief (bijlage 1) wordt de raad geïnformeerd over de uitkomsten van het landelijke onderzoek naar onderbesteding en over de bevindingen voor de gemeente Wijchen. Onderbesteding gaat over middelen die door de raad zijn begroot maar in het betreffende jaar niet of niet volledig worden besteed of over begrote of gedurende het jaar beschikbaar gekomen baten die niet volledig kunnen worden benut voor het beoogde doel. De brief laat zien dat dit niet alleen een financieel-technisch vraagstuk is, maar vooral ook relevant is voor de kaderstellende en controlerende rol van de raad.

Op basis van de lokale bevindingen acht de rekenkamer de volgende conclusies uit het landelijke rapport het meest relevant voor de Wijchense raad:

- Extra bijdragen uit het gemeentefonds verklaren veel van de meevallers in de baten. Vaak komt dit geld pas in de loop van het jaar beschikbaar, te laat om nog te besteden.
- Naast het gemeentefonds zijn ook andere rijksmiddelen een belangrijke verklaring voor onderbesteding. Het onderzoek laat voorbeelden zien, zoals middelen voor sportakkoorden en de opvang van Oekraïners. Indien deze middelen pas in de loop van een jaar beschikbaar komen, kunnen ze niet altijd meer in dat jaar besteed worden. O.a. omdat er doorlooptijd voor besluitvorming nodig is.
- Op lokaal niveau zijn inschattingen van baten erg voorzichtig. De algemene bevindingen laten zien dat huuropbrengsten en leges vaak worden onderschat.

Op basis van deze conclusies geeft de rekenkamer de volgende aanbevelingen als aandachtspunten voor de raad mee:

1. Vraag bij elke begrotingswijziging (die extra lasten voor het lopende jaar betreft) of er voldoende ambtelijke capaciteit is om het project voor te bereiden en uit te voeren. Vraag aan het college of externe partijen ook voldoende capaciteit hebben om het project daadwerkelijk uit te voeren. Vuistregel: na de zomer nog extra lasten honoreren levert een hoog risico op onderbesteding op, dat geld kan vaak niet meer in het lopende jaar worden besteed.
2. Bespreek bij elk signaal van extra baten of het lukt om die baten nog in te zetten in het lopende jaar. Weeg af of een bestemmingsreserve gericht op besteding volgend jaar niet de betere oplossing is.
3. Maak bij de behandeling van de kadernota en de begroting een expliciet bespreekpunt van de trend van de eigen baten uit belastingen (OZB), leges en huren. Hier is vaak sprake van onderschatting van de opbrengsten.
4. Vraag het college om in de paragraaf bedrijfsvoering te rapporteren over de personeelsformatie en de gemiddelde bezetting in het jaar. Doel hiervan is om, in samenhang met het percentage ziekteverzuim, een beeld te krijgen van onderbezetting en daaruit voortvloeiende knelpunten voor de taakuitvoering.

De bevindingen, conclusies en aanbevelingen zijn nader uitgewerkt in de rekenkamerbrief (bijlage 1).

Gevolgen

De brief van de Rekenkamer heeft geen directe uitvoeringsgevolgen, maar geeft de raad wel meer inzicht in de oorzaken en omvang van onderbesteding. Daarmee biedt de brief aanknopingspunten om bij de behandeling van begroting, jaarrekening en perspectiefnota gerichter het gesprek te voeren over realistisch ramen, uitvoerbaarheid van plannen en de mate waarin de raad wil sturen op het beperken van onderbesteding. Hiermee beoogt de rekenkamer de raad te ondersteunen in zijn kaderstellende en controlerende rol op dit gebied.

Communicatie

Deze rekenkamerbrief wordt gepubliceerd in het raadsinformatiesysteem.

Uitvoering of Vervolgstappen

De aanbevelingen uit de rekenkamerbrief kunnen worden betrokken bij de behandeling van de komende P&C-documenten, in het bijzonder bij de perspectiefnota, de jaarrekening en de begroting.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.